

Aristotel: pohvala umjerenosti)

Autor Administrator

Aristotel

Nikomahova etika (ili pohvala umjerenosti)

Budi umjeren u svemu. Ne prethjeruj ni u èemu. U dobru se ne uzvisi a u zlu ne ponizi. Ne budi ohol ali niti puzav... Odkud nam dopiru takvi savjeti koje smo upijali još kao mala djeca od svojih roditelja i uèitelja? Možda i od i ovog velikog mudraca iz antièkog doba – Aristotela

* * *

Svako umijeæe i svako istraživanje, te slièno djelovanje i pothvat, teže, èini se, nekom dobru. Stoga je lijepo reèeno da je dobro ono èemu sve teži. (...)

Buduæi da postoje mnoga djelovanja, umijeæa i znanosti, mnoge su i svrhe: lijeèništvu je svrha zdravlje, brodogradnji plovilo, vojskovodstvu pobjeda, gospodarstvu bogatstvo. (...)

Krepost je stanje s izborom, zapravo srednost u odnosu prema nama, a odreðena naèelom, naime onim kojim bi je odredio razborit èovjek. Ona je srednost izmeðu poroka, onoga prema suvišku i onoga prema manjku; a i zbog toga što poroci ili ne postižu, ili premašuju potrebnu mjeru u èuvstvima i djelatnostima, dok krepost i nalazi i izabire sredinu. Otuda, prema bivstvu te odredbi koja govori što je ona u biti, krepost je srednost, ali prema najboljem i pravednom, ona je krajnost.(...)

Na podruèju straha i drskosti srednost je hrabrost; od onih koji pretjeruju, onaj tko je takav u neustrašivosti

nema imena (mnoga su stanja bezimena); onaj pak tko pretjeruje u drskosti, taj je drzovit; onaj opet tko pretjeruje u strahu, dok mu nedostaje drskosti, taj je strašljiv; sto se tièe užitaka (...) srednost je umjerenost, suvak razuzdanost. (...)

to se tièe davanja i uzimanja novca, srednost je darežljivost, a suvak i manjak - rasipnost i krtost. U tima ljudi na opreèan naèin pretjeruju i manjkaju; rasipnik pretjeruje u trošenju dok manjka u uzimanju, a krtac pretjeruje u uzimanju i manjka u trošenju. (...)

to se tièe èasti i neèasti, srednost je velikoduknost, suvak se naziva nekakvom nadutoæu, a manjak je maloduknost. (...)

U svima je stvarima srednost hvalevrijedna, dok krajnosti nisu ni hvalevrijedne ni ispravne, nego prijekorne. (...)

to se tièe ugodnosti, one u zabavi, srednji je onaj tko je dosjetljiv, a samo je raspoloženje dosjetljivost; suvak je lakrdijaštvo i onaj tko ga posjeduje lakrdijaštvo; onaj komu toga manjka taj je nekakav prostak, a samo stanje je prostoæa. to se tièe preostale ugodnosti, one u životu uopæe, onaj tko je ugodan onako kako treba taj je prijateljski i srednost je prijateljstvo; onaj tko u tome pretjeruje, a bez ikakve svrhe, taj je puzav; koji pak radi svoje koristi, taj je laskavac; onaj kojemu toga manjka i u svim je stvarima neugodan taj je svadljiv i zlovoljan. (...)

Postoje tako tri raspoloženja, dva poroka (onaj prema suvaku i onaj prema manjku), a jedno kreposti, naime srednosti, koja su na neki naèin sva meðusobno suprotstavljena. Krajnosti su opreène srednjem stanju i jedna prema drugoj, a srednje krajnostima; tako se hrabar èovjek èini drznikom prema strašljivcu, a strašljivac prema drzniku; isto tako i umjeren èovjek èini se razuzdanim prema beæutnom, a beæutan prema razuzdanom; darežljiv èovjek prema krcu rasipnik, a prema rasipniku krtac.

Otuda ljudi u krajnostima guraju srednjega èovjeka jedan drugomu, pa strašljivac naziva hrabra èovjeka drznikom, a drznik strašljivcem, i slièno u ostalim sluèajevima. No iako su sva to stanja tako meðusobno opreèna, najveæa je opreka izmeðu samih krajnosti, vièe negoli prema sredini; one su, naime, udaljenije jedna od druge nego od sredine, kao to je veliko od maloga i malo od velikoga negoli oboje od istoga.

Aristotel, Nikomahova etika,
Zagreb, 1982, preveo T. Ladan